

Bruxelles, 18. studenoga 2022.
(OR. en)

14588/22

SOC 621
EMPL 424
GENDER 182
ECOFIN 1142

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. preth. dok.:	14036/22
Predmet:	Nacrt zaključaka Vijeća o rodnoj ravnopravnosti u narušenim gospodarstvima: naglasak na generaciji mladih – <i>odobrenje</i>

1. Za delegacije se u prilogu nalazi Nacrt zaključaka Vijeća naslovljen „Rodna ravnopravnost u narušenim gospodarstvima: naglasak na generaciji mladih”, koji je sastavilo predsjedništvo.
2. Zaključci se temelje na izvješću o politici koje je sastavio Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) naslovljenom *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mladi žene i muškarci nakon pandemije bolesti COVID-19), koje je navedeno u Dopuni 1. ovom dokumentu.
3. O nacrtu zaključaka raspravljalo se na trima sastancima Radne skupine za socijalna pitanja¹. Nakon neformalnog pisanog savjetovanja² Radna skupina postigla je dogovor o zaključcima kako su navedeni u Prilogu ovom dokumentu³.

¹ 10. rujna, 28. listopada i 27. studenoga 2022.

² Vidjeti dok. WK 15495/22.

³ Točke su ponovno numerirane uzastopnim redoslijedom.

4. Odbor se poziva da:

- primi na znanje EIGE-ovo izvješće o politici, kako je navedeno u Dopuni 1. ovom dokumentu,
 - potvrdi dogovor postignut o Nacrtu zaključaka kako je naveden u Prilogu i
 - priloženi nacrt zaključaka proslijedi Vijeću (EPSCO) radi odobrenja na sastanku 8. prosinca 2022.
-

Rodna ravnopravnost u narušenim gospodarstvima: naglasak na generaciji mladih

Nacrt zaključaka Vijeća

UVAŽAVAJUĆI DA:

1. Europa se suočava s burnim vremenima. Od 2019., kada je Vijeće odobrilo Zaključke naslovljene „Rodno ravnopravna gospodarstva u EU-u: daljnji koraci”, pojavili su se ili su se pogoršali ozbiljni socioekonomski izazovi kao posljedica pandemije bolesti COVID-19 i ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine, popraćeni visokom inflacijom koja dovodi do povećanih troškova života, sve većim energetske siromaštvom uzrokovanim povećanim troškovima goriva, stambenom krizom i teškim sušama, šumskim požarima i poplavama koji su posljedica klimatskih promjena. Svaki od tih problema i dalje će imati znatan negativan učinak na živote ljudi u Europi, posebno mladih i budućih generacija. Svi ti izazovi imaju jasnu rodnu dimenziju;
2. rodna ravnopravnost i ljudska prava u središtu su europskih vrijednosti. Ravnopravnost žena i muškaraca temeljno je načelo Europske unije, sadržano u Ugovorima i prepoznato u Povelji o temeljnim pravima, a države članice trebale bi ga poštovati u naporima koje ulažu u sprečavanje, suzbijanje i praćenje rodne nejednakosti, među ostalim kad je riječ o raspodjeli rizika i koristi koji proizlaze iz općih socijalnih i ekonomskih kretanja;

3. godina 2022. proglašena je Europskom godinom mladih i u tom je kontekstu u listopadu 2022. organizirana konferencija „Europa sutrašnjice: rodna ravnopravnost i gospodarstvo kako bi se osigurao prostor gdje građani, a posebice mladi, mogu raspravljati o budućnosti Europe i dati doprinos budućim politikama EU-a. Osiguravanje da se glas mladih čuje i podupiranje njihova ravnopravnog sudjelovanja u političkim procesima i procesima politika u skladu sa svim relevantnim ciljevima strategije EU-a za mlade za razdoblje 2019.–2027. te uzimajući u obzir relevantne europske ciljeve za mlade, ključno je za ostvarenje napretka u pogledu Unije ravnopravnosti i uklanjanje rodni nejednakosti pogoršanih trenutačnim socioekonomskim kretanjima;

PRIMAJUĆI NA ZNANJE:

4. studiju Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) naslovljenu *Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic* (Rodna ravnopravnost i socioekonomske posljedice pandemije bolesti COVID-19) objavljenu 26. svibnja 2021.;
5. EIGE-ovo izvješće o politici naslovljeno *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mladi žene i muškarci nakon pandemije bolesti COVID-19) objavljeno 4. listopada 2022.;
6. Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO) o rodnoj ravnopravnosti usvojeno 13. srpnja 2022.;
7. Rezoluciju Europskog parlamenta od 7. travnja 2022. o zaštiti koju EU pruža djeci i mladima koji bježe od rata protiv Ukrajine;
8. Rezoluciju Europskog parlamenta od 17. veljače 2022. o osnaživanju mladih u Europi: zapošljavanje nakon pandemije i socijalni oporavak;

9. Rezoluciju Europskog parlamenta od 21. siječnja 2021. o pristupu pristojnim i cjenovno pristupačnim mogućnostima stanovanja za sve;
10. ishod konferencije na visokoj razini „Europa sutrašnjice: rodna ravnopravnost i gospodarstvo” održanoj 3. i 4. listopada 2022. u Pragu na kojoj je naglašena potreba za očuvanjem i promicanjem rodne ravnopravnosti u kontekstu novih okolnosti kao što su ruski agresivni rat protiv Ukrajine, stambena kriza i energetska siromaštvo, kao i potreba za rješavanjem izazova s kojima se mladi danas suočavaju, a s ciljem ostvarenja Unije ravnopravnosti sutrašnjice;
11. ishod konferencije na visokoj razini „Rješavanje problema energetske siromaštva: pristup EU-a i razmjena najboljih praksi” održane 24. listopada 2022. u Pragu na kojoj je naglašena važnost rješavanja pitanja ranjivog položaja žena, i to uglavnom samohranih majki i starijih žena, u vezi s energetske siromaštvom;

S OBZIROM NA TO DA:

12. iako je gospodarski oporavak od pandemije započeo, on je i dalje nepotpun. Ograničenja koja su u proljeće 2020. i nakon toga uvedena radi suzbijanja pandemije uzrokovala su pad gospodarske aktivnosti. U ljeto te iste godine utvrđen je put prema oporavku, koji je omelo više čimbenika, među kojima su povećanje cijena brojnih proizvoda, poremećaji u globalnim lancima opskrbe, inflacijski pritisak i novi valovi bolesti COVID-19 zbog kojih su u mnogim zemljama bila ponovno uvedena ograničenja;

13. slijedom pandemije pokrenuta je rasprava o tome kako osigurati rodno osjetljiv oporavak. U tom kontekstu Mehanizam za oporavak i otpornost predstavlja jedinstvenu priliku za usmjeravanje izvanrednih sredstava za mjere kojima se doprinosi rodnoj ravnopravnosti. Međutim, ta prilika nije uvijek bila dovoljno iskorištena jer perspektiva rodne ravnopravnosti često nije bila u dovoljnoj mjeri odražena u nacionalnim planovima za oporavak i otpornost te je poduzeto vrlo malo mjera kako bi se odgovorilo na specifične potrebe žena. Zadaća osiguravanja rodno osjetljivog oporavka sada je još hitnija zbog dodatnih socioekonomskih izazova koji su se pojavili;
14. mlade žene i muškarci posebno su osjetljivi na gospodarske posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19. Budući da mladi često rade na radnim mjestima na određeno i na nepuno radno vrijeme ili u sektorima u kojima postoji velik broj kontakata, vjerojatnije je da će se suočiti s otpuštanjima ili skraćivanjem radnog vremena. Nadalje, mladi često obavljaju neplaćena pripravništva. Dok se u mnogim državama članicama mladi muškarci kontinuirano vraćaju na tržište rada, mlade žene suočavaju se s dugotrajnijom nezaposlenošću⁴. Trenutačni izazovi dodatno opterećuju mlade žene i muškarce te dodatno povećavaju rizik da će današnja generacija mladih biti siromašnija od prethodnih;

⁴ EIGE (2022.) *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mladi žene i muškarci nakon pandemije bolesti COVID-19), izvješće o politici.

15. iako su žene bile prekomjerno zastupljene u sektorima koji su manje pogođeni gubitkom radnih mjesta tijekom pandemije, kao što su obrazovanje i zdravstvo, općenito su bile suočene s većim smanjenjem ukupnog broja stvarno odrađenih sati nego muškarci⁵. Nadalje, tijekom pandemije, u usporedbi s prethodnom situacijom, manje žena navelo da imaju jednaku raspodjelu odgovornosti za skrb sa svojim partnerima, a više ih je navelo da moraju preuzeti većinu neplaćenog pružanja skrbi. Stoga je pandemija pogoršala postojeće rodne nejednakosti jer su se tradicionalne rodne uloge zadržale u privatnoj sferi, pri čemu su mlade žene preuzimale ne samo većinu skrbi o djeci i kućanskih poslova već i zadaće u vezi s školovanjem kod kuće. Trošenje više vremena na pružanje skrbi na račun mogućnosti za plaćeni rad i slobodno vrijeme imalo je znatne negativne učinke na ravnotežu između poslovnog i privatnog života žena, njihovo mentalno zdravlje, opću dobrobit i ekonomsku neovisnost. To se posebno odnosilo na žene s malom djecom.

⁵ EIGE (2022.) *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mladi žene i muškarci nakon pandemije bolesti COVID-19), izvješće o politici.

16. zbog pandemije bolesti COVID-19 mnogi Europljani morali su prilagoditi svoje radne navike i prihvatiti svijet interneta uz prilagodbu praksama rada na daljinu. Povećana je i upotreba fleksibilnih oblika rada, kao što je nestandardno radno vrijeme. Mnogi su morali kombinirati rad od kuće s brigom o članovima obitelji. Žene su bile dodatno opterećene jer su morale prilagoditi svoje obrasce rada, a istodobno igrati ulogu dodatnih pružatelja skrbi, što je pogoršalo postojeće nejednakosti. Tijekom razdobljâ ograničenja kretanja majke su navele da su bile prekinute u radu 50 % češće nego očevi⁶. Kad je riječ o siromašnim i ekonomski marginaliziranim obiteljima, pandemija je negativno utjecala i na mogućnosti zapošljavanja i pristup obrazovanju za djecu. Nastavak i daljnje usvajanje rada na daljinu i hibridnog rada u Europi nakon pandemije ovisit će o širokom rasponu čimbenika, među ostalim njegovu učinku na produktivnost, organizaciju rada i radne uvjete. Međutim, pod pretpostavkom da će se rad na daljinu zadržati, potrebno je hitno odgovoriti na nove izazove u pogledu rodne ravnopravnosti koji iz njega proizlaze, te je potrebno osigurati pravo radnika na isključivanje i suzdržavanje od sudjelovanja u elektroničkoj komunikaciji povezanoj s poslom izvan radnog vremena. Trebalo bi spriječiti da rad na daljinu postane alternativa radu iz ureda samo za žene, čime bi se tako ojačali stereotipi i diskriminatorne prakse. S druge strane bi se pravilnom upotrebom rada na daljinu mogla olakšati jednaka raspodjela plaćenog rada i neplaćenog pružanja skrbi između žena i muškaraca. Nadalje, jednak pristup povezivosti i digitalnim tehnologijama mogao bi doprinijeti smanjivanju nedostatka digitalnih vještina. Isto je tako važno razmjenjivati dobru praksu u području promicanja rodne ravnopravnosti u kontekstu rada na daljinu.

⁶ EIGE (2021.) *Gender Equality and the Socio-Economic Impact of the COVID-19 crisis* (Rodna ravnopravnost i socioekonomski učinak bolesti COVID-19).

17. tijekom rada od kuće žene mogu biti izloženi nasilju u obitelji i drugim oblicima nasilja na radnom mjestu, među ostalim rodno uvjetovanom nasilju, uznemiravanju i zlostavljanju. Potrebno je odgovoriti i na pitanje takvog povećanog rizika od nasilja u obitelji, povezanog s radom na daljinu;
18. ruski agresivni rat protiv Ukrajine uzrokovao je sve goru humanitarnu krizu u Europi, pri čemu je iz Ukrajine izbjeglo više od 7,4 milijuna osoba⁷, a dodatnih 7 milijuna interno je raseljeno unutar Ukrajine⁸. Među osobama koje bježe od te krize, njih 90 % su žene i djeca⁹.
19. čak i nakon što im je odobrena privremena zaštita u EU-u, mnoge osobe koje su pobjegle iz Ukrajine, posebno ukrajinske žene i djevojčice, i dalje se suočavaju s brojnim različitim preprekama, među ostalim nedostatkom smještaja, ograničenim pristupom osposobljavanju i tečajevima jezika, poteškoćama pri ulasku na tržište rada, nedostatkom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te nedovoljnim pristupom zdravstvenoj skrbi. Nadalje, mlade žene i djevojčice posebno su izložene seksualnom i rodno uvjetovanom nasilju te trgovini ljudima. Potrebno je vratiti stabilnost u živote osoba koje su napustile Ukrajinu, među ostalim osiguravanjem pravednog zapošljavanja za odrasle i kvalitetne skrbi i obrazovanja za mlade i djecu, uključujući rani i predškolski odgoj i obrazovanje, kao i pristup kulturi, te pružanjem zaštite od iskorištavanja, trgovine ljudima i nasilja. Ta je zaštita posebno važna za žene i djecu iz Ukrajine koji su smješteni u različitim oblicima privremenog smještaja u kojima se može iskoristiti njihova ranjivost;

⁷ Ujedinjeni narodi (2022.), Portal za operativne podatke / Stanje u pogledu izbjeglica iz Ukrajine

⁸ Ujedinjeni narodi (2022.) UNHCR / Ukrajina: interno raseljene osobe

⁹ Ujedinjeni narodi (2022.) UNHCR / Izvanredno stanje u Ukrajini.

20. ruski agresivni rat protiv Ukrajine oslabio je gospodarske izglede i zaustavio krhki oporavak koji je bio u tijeku. Nagli porast cijena proizvoda, koji dodatno povećava inflacijski pritisak i ograničava prihode i potrošnju, znatno opterećuje egzistenciju ljudi diljem Europske unije. Nadalje, dolazak milijuna raseljenih osoba iz Ukrajine, većinom žena i djece, predstavlja dodatan izazov za europska gospodarstva, koja su već opterećena nedavnim događajima.
21. trenutačna gospodarska situacija u Europi različito utječe na muškarce i žene zbog već postojećih strukturnih rodni nejednakosti. Gotovo je dvostruko veća vjerojatnost da će mlade žene provesti više od četiri sata dnevno na dužnosti i zadaće u vezi sa skrbi o djeci nego mladi muškarci¹⁰. Nejednakost u području neplaćenog pružanja skrbi ojačana je ne samo rodnim stereotipima i ponekad neodgovarajućim politikama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te dopusta, već i činjenicom da žene u prosjeku zarađuju manje od muškaraca, što potiče obitelji da nastave s modelom u kojem je muškarac glavni hranitelj, a žena glavna pružateljica skrbi za dom i obitelj. Kao posljedica činjenice da imaju veći udio u obvezama u pogledu skrbi, mnoge mlade žene ostaju izvan tržišta rada nakon završetka obrazovanja ili prekinu svoju karijeru u ranoj fazi. Ujedno je veća vjerojatnost da će žene, u usporedbi s muškarcima, raditi u nepunom radnom vremenu ili da će imati fleksibilan ili nestandardni ugovor o radu. Činjenica da žene obavljaju nerazmjerni udio neplaćenog pružanja skrbi temeljni je uzrok rodni nejednakosti u plaćama i mirovinama, kao i većeg rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti žena;

¹⁰ EIGE (2022.) *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mladi žene i muškarci nakon pandemije bolesti COVID-19), izvješće o politici.

22. Europa se suočava sa stambenom krizom. I prije pandemije bolesti COVID-19 troškovi povezani sa stanovanjem znatno su rasli. U razdoblju od 2010. do prvog tromjesečja 2022. u EU-u najamnine su se povećale za 17 %, a cijene stambenih nekretnina za 45 %.¹¹ Veći troškovi stanovanja, osobito malih stambenih jedinica, posebno su negativno utjecali na generaciju mladih. Zbog nedostatka štednje i niskih prihoda mladi ne mogu ulagati u vlastite nekretnine kojima bi osigurali financijsku, fizičku i emocionalnu stabilnost za budućnost. Mnoge mlade privlači tržište rada u velikim gradovima i stoga uvelike ovise o pristupu tržištu najma nekretnina i o mobilnosti. Zbog povećanja troškova stanovanja mnogi mladi i dalje žive sa svojim obiteljima¹² ili su prisiljeni dijeliti stanovanje dulje nego što bi to htjeli te se često suočavaju s prenapučenim uvjetima. Mlade žene, posebno jednoroditeljske obitelji i žene stranog podrijetla, među njima raseljene žene iz Ukrajine, mogu se naći u posebno ranjivom položaju, djelomično i zbog toga što se u kontekstu pristupa stanovanju mogu suočiti s posebnim oblicima diskriminacije i zlostavljanja;

¹¹ Eurostat (2021.), „Svaka peta osoba u EU-u izložena je riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti”.

¹² U 2019. obiteljski dom bio je glavna mogućnost stanovanja za 80 % mladih u dobi od 18 do 24 godine.

23. visoka inflacija, pandemija bolesti COVID-19 i ruski agresivni rat protiv Ukrajine zajedno su doprinijeli povećanju životnih troškova, između ostalog cijena robe i usluga, energije i stanovanja. Ovisnost Europe o ruskom prirodnom plinu i smanjena opskrba njime znatno su povećali cijene energije, a ranjivi pojedinci ostali su zapostavljeni. Već 2020. 8 % stanovništva EU-a nije bilo u mogućnosti osigurati odgovarajuće grijanje svog doma¹³. Energetsko siromaštvo posljedica je kombinacije niskih prihoda, visokih cijena energije i slabe energetske učinkovitosti, posebno zgrada, te u većoj mjeri pogađa žene nego muškarce. Zbog dohodovnih nejednakosti žene imaju manje raspoloživog dohotka za potrošnju na visoke troškove energije, a mnoge žive u stanovanju s lošom izolacijom i niskom energetsom učinkovitošću. Trošak energije poseban je izazov za žene u dobi za umirovljenje koje žive u jednočlanom kućanstvu. Nadalje, žene imaju različite obrasce potrošnje energije u usporedbi s muškarcima¹⁴. Starije žene i nezaposlene žene obično provode više vremena kod kuće, što utječe i na njihovu potrošnju energije. Naposljetku, žene više obraćaju pažnju na prekomjernu potrošnju i spremnije su promijeniti svoje obrasce potrošnje u kriznim vremenima. Međutim, i dalje su nedovoljno zastupljene u energetsom sektoru te obrazovanju i istraživanju u području energetike, zbog čega ne mogu sudjelovati u donošenju odluka u tom području;

¹³ Europska komisija (2022.) „Energetsko siromaštvo u EU-u”.

¹⁴ Europski parlament (2019.), *Women, Gender Equality and the Energy Transition in the EU* (Žene, rodna ravnopravnost i energetska tranzicija u EU-u): studija koju je zatražio Odbor FEMM;

Europski parlament (2017.), *Gender Perspective on Access to Energy in the EU* (Rodna perspektiva pristupa energiji u EU-u): studija za Odbor FEMM.

24. iako su siromaštvo ili socijalna isključenost raširena pojava¹⁵, u njoj su žene izrazito zastupljene te ih više pogađa u usporedbi s muškarcima. Osim toga, iako je znatan udio jednoroditeljskih obitelji izložen riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, žene čine gotovo 85 % svih jednoroditeljskih obitelji u EU-u.¹⁶ Diljem EU-a mlade žene i muškarci posebno su izloženi gospodarskim posljedicama pandemije bolesti COVID-19, pri čemu su mlade žene izložene većem riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti i materijalne oskudice od mladih muškaraca¹⁷. Nadalje, mlade žene suočavaju se s rodno uvjetovanim preprekama i stereotipima pri ulasku na tržište rada i sudjelovanju u njemu, što nije samo neposredan problem, već ima dugoročne posljedice jer se time povećavaju rodne razlike u plaćama i mirovinama te ograničavaju mogućnosti žena tijekom cijela njihova života;
25. s obzirom na sve veće posljedice klimatskih promjena, ruski agresivni rat protiv Ukrajine te ovisnost Europe o ruskom prirodnom plinu i smanjenu opskrbu njime, zadaća ostvarivanja zelene tranzicije postala je hitnija no ikad prije. Međutim, bez odgovarajućih popratnih politika zelena tranzicija može zapostaviti određene skupine, među njima mlade žene i muškarce. Politike i pravni okvir za pravednu zelenu tranziciju trebali bi odgovarati potrebama generacije mladih i biti rodno osjetljivi. Glasovi mladih također bi trebali biti smisljeno i učinkovito uključeni u postupak oblikovanja politika unutar EU-a i izvan njega, tim više što su klimatske promjene i sve veći energetske troškovi globalno pitanje koje ima posebno negativan učinak na mlade žene, kao i na buduće generacije. Mlade žene i muškarci moraju steći vještine i kompetencije koje će im omogućiti da daju svoj doprinos zelenoj i digitalnoj tranziciji i iskoriste mogućnosti koje one nude;

¹⁵ U 2021. svaka peta osoba u EU-u izložena je riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. Za više informacija vidjeti Eurostat (2022.) *Living conditions in Europe - poverty and social exclusion* (Životni uvjeti u Europi – siromaštvo i socijalna isključenost).

¹⁶ EIGE (2016.), *Poverty gender and lone parents in the EU* (Siromaštvo, spol i samohrani roditelji u EU-u).

¹⁷ EIGE (2022.) *Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic* (Mlade žene i muškarci nakon pandemije bolesti COVID-19), izvješće o politici.
Eurostat (2022.), *Material and social deprivation rate by age and sex* (Stopa materijalne i socijalne oskudice prema dobi i spolu).

26. važno je osigurati da tranzicija Unije prema klimatski neutralnom i okolišno održivom gospodarstvu do 2050. bude pravedna i da nitko ne bude zapostavljen. Civilno društvo, a posebno mladi, pozvali su na ambicioznije djelovanje u borbi protiv klimatskih promjena i da se uzme u obzir veća osjetljivost generacije mladih i žena na negativne klimatske učinke. Stoga je u tom kontekstu važno poštovati i promicati rodnu ravnopravnost, osnaživanje svih žena i djevojčica te međugeneracijsku pravičnost. Ulaganja u zelena i digitalna gospodarstva te gospodarstva skrbi imaju potencijal za otvaranje dodatnih radnih mjesta za mlade. Međutim, zbog već postojećih rodnih nejednakosti i stereotipa, žene i muškarci ne ostvaruju jednake koristi. Koristi od ciljanih ulaganja u digitalizaciju i zeleno gospodarstvo mogle bi biti veće za mlade muškarce nego za mlade žene ako se ne poduzmu odlučne mjere kako bi se osiguralo da žene u potpunosti sudjeluju u inicijativama za pravednu tranziciju¹⁸. Nadalje, radni uvjeti u sektoru skrbi često su nesigurni i potrebno ih je poboljšati.

¹⁸ Međunarodna organizacija rada (2022.), *Global Employment Trends for Youth 2022: Europe and Central Asia* (Globalni trendovi u pogledu zaposlenosti mladih za 2022.: Europa i središnja Azija).

27. činjenica da su odgovori na pandemiju bolesti COVID-19 ubrzali digitalnu tranziciju predstavlja ujedno i priliku i izazov za rodnu ravnopravnost. U budućnosti će se na tržištu rada povećati potražnja za tehnološkim stručnjacima kao što su računalni inženjeri i stručnjaci u području IKT-a¹⁹. Međutim, u obrazovanju i zanimanjima u području IKT-a i dalje je prisutna jasna rodna segregacija te bi trebalo pristupiti rješavanju tog pitanja. Taj digitalni jaz može se dodatno produbiti rodnom pristranošću koju neki alati i procesi umjetne inteligencije često ne uzimaju u obzir. S obzirom na to da se oporavak nakon pandemije treba odvijati u skladu sa zelenom i digitalnom tranzicijom, kompetencije u području STEM-a²⁰ imat će sve važniju ulogu u budućem gospodarstvu. Poticanje interesa djevojčica za predmete iz područja STEM-a, borba protiv rodni stereotipa i probijanje „staklenog stropa“ ključni su za poticanje ravnopravnog uključivanja žena na tržište rada budućnosti. Osim toga potrebni su ciljane mjere, razvojni programi i profesionalno usmjeravanje bez rodni stereotipa kako bi se djevojčice i mlade žene privuklo u karijere povezane sa STEM-om i zadržalo u njima te kako bi se dječake i muškarce potaknulo da se uključe u sektor skrbi, te sektore obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi. Kako bi se suzbili rodni stereotipi i omogućio pristup tržištu rada za žene, posebno mlade žene, naglasak bi trebalo staviti i na rad s muškarcima na pitanjima kao što su uloga muškaraca kao pružatelja skrbi i sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja;
28. Žene i djevojčice nisu homogena skupina. Njihova se stvarnost razlikuje ovisno o mnogim čimbenicima, kao što su rasa, boja kože, etničko ili socijalno podrijetlo, genetske osobine, jezik, obrazovanje, socioekonomski status, vjeroispovijest ili uvjerenje, političko ili drugo mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje, invaliditet, dob ili spolna orijentacija, koji zajedno određuju njihove mogućnosti i posebne izazove. Stoga je potrebno uzeti u obzir intersekcionalnost jer ona različito utječe na različite skupine mladih.

¹⁹ Informacijska i komunikacijska tehnologija.

²⁰ Znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika.

29. ovi se zaključci temelje na prethodnom radu i političkim obvezama koje su istaknuli Europski parlament, Vijeće, Komisija i relevantni dionici u tom području, među ostalim u dokumentima navedenima u Prilogu.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA, u skladu sa svojim nadležnostima i vodeći računa o nacionalnim okolnostima te poštujući ulogu i autonomiju socijalnih partnera:

30. osiguraju da se rodna ravnopravnost i jednake mogućnosti za sve pomno uzimaju u obzir i promiču tijekom provedbe planova za oporavak i otpornost;
31. osmisle vladine mjere za uspostavu nacionalnih mjera za upravljanje krizama koje su sveobuhvatne, participativne i rodno osjetljive te koje uključuju i žene i muškarce, među ostalim predstavnike organizacija za prava žena, organizacija mladih i ranjivih skupina;
32. promiču rodno osviještenu politiku i uključivanje mladih pri pružanju potpore osobama, posebno ženama i djevojčicama, koje su raseljene iz Ukrajine i drugih dijelova svijeta te pri poduzimanju mjera kako bi se ponovno uspostavila stabilnost u njihovu životu i kako bi se potpuno uključili na tržište rada i u društvo, posebice:
- a. tako da ih se zaštiti od iskorištavanja, trgovine ljudima, seksualnog zlostavljanja te rodno uvjetovanog nasilja i uznemiravanja, kao i pružanjem potpore žrtvama nasilja,
 - b. osiguravanjem pravednog pristupa i pravednog postupanja pri zapošljavanju, strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te obrazovanju odraslih, kao i pristupa ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te školskom obrazovanju za djecu,
 - c. fleksibilnim reagiranjem na povećanu potražnju za ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i
 - d. zaštitom njihovih međunarodno priznatih ljudskih prava;

33. u potpunosti iskoriste fondove EU-a, kao što su Fond za azil i migracije, Europski socijalni fond plus, Europski fond za regionalni razvoj, Erasmus+ i Europske snage solidarnosti, za promicanje integracije migranata u skladu s potrebama utvrđenima na nacionalnoj i regionalnoj razini te posebnu pozornost posvete potrebama žena i djevojčica;
34. olakšaju sudjelovanje žena na tržištu rada, posebno povećanjem sudjelovanja muškaraca u pružanju skrbi te dostupnošću, cjenovnom pristupačnošću i kvalitetom usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu i usluga skrbi za starije osobe i osobe s invaliditetom, poboljšanjem usklađivanja skrbi i rada te poticanjem jednake raspodjele neplaćenog pružanja skrbi između žena i muškaraca;
35. promiču bolje razumijevanje i svijest o potrebi za jednakom raspodjelom neplaćene skrbi i rada u kućanstvu između žena i muškaraca kao preduvjeta za rodnu ravnopravnost te osmisle i uspostave okvir za promicanje jednake raspodjele plaćenog rada i neplaćenog pružanja skrbi između žena i muškaraca, uključujući mjere za usklađivanje poslovnog, obiteljskog i privatnog života;
36. suzbijaju horizontalnu i vertikalnu rodnu segregaciju na tržištu rada te u obrazovanju i istraživanju, posebno u kontekstu zelene i digitalne tranzicije;
37. nastave s provedbom učinkovitih mjera za rješavanje pitanja horizontalne segregacije u obrazovanju, osposobljavanju i zanimanjima na svim razinama; osobito da aktivno promiču jednak pristup žena i djevojčica IKT-u te pristupe rješavanju svih oblika rodne podjele u tom kontekstu, među ostalim poboljšanjem digitalnih vještina žena i djevojčica te podupiranjem žena koje ostvaruju karijeru u području IKT-a, kako bi ih se potaknulo da ostanu u sektoru IKT-a;

38. promiču mjere za suzbijanje i sprečavanje povećanog rizika od rodno uvjetovanog nasilja, uključujući nasilja intimnog partnera i nasilja u obitelji;
39. promiču rodno osviještenu politiku i uključivanje mladih u osmišljavanje, provedbu i ocjenjivanje mjera koje se donose u cilju rješavanja gospodarske krize, u svim sektorima i na temelju postojećih podataka. Ojačaju suradnju s civilnim društvom, socijalnim partnerima i organizacijama za prava žena, kao i organizacijama mladih i akademskom zajednicom, u osmišljavanju, provedbi i ocjenjivanju tih mjera;
40. pruže potporu, uključujući financijsku potporu, organizacijama civilnog društva koje promiču rodnu ravnopravnost, posebno organizacijama za prava žena, s obzirom na to da su one teško pogođene globalnom gospodarskom krizom i da zbog krize raste potražnja za uslugama koje one pružaju.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU I DRŽAVE ČLANICE da, u skladu sa svojim nadležnostima, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti država članica te poštujući ulogu i autonomiju socijalnih partnera:

41. promiču međugeneracijsku solidarnost i osiguraju da provedba politika oporavka nakon pandemije bude dobno i rodno osjetljiva. Pridaju dodatnu pozornost osiguravanju da se posebne potrebe najranjivijih skupina u potpunosti uzmu u obzir tijekom provedbe tih politika;
42. osiguraju da humanitarna pomoć Ukrajini bude rodno osjetljiva i da odgovara na potrebe žena, muškaraca, djevojčica i dječaka u ranjivom položaju, kao i svih različitih skupina kojima prijeti marginalizacija, uključujući etničke manjine kao što su romska zajednica, LGBTI osobe, starije osobe, osobe s invaliditetom i vjerske manjine;

43. promiču obrazovanje, osposobljavanje i zapošljavanje mladih, posebno žena, u području inovativnih zelenih i digitalnih tehnologija;
44. potiču smislen dijalog s mladom generacijom i promiču rodno uravnoteženo i aktivno sudjelovanje mladih u oblikovanju politika i donošenju odluka na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini te u svim relevantnim područjima politika Unije. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti povećanju ravnopravnog i smislenog sudjelovanja djevojčica i žena u oblikovanju politika i donošenju odluka;
45. promiču rodno osviještenu politiku i uključivanje mladih u sva istraživanja, odluke i politike povezane s digitalnom i zelenom tranzicijom;
46. prikupljaju i šire podatke iskazane prema dobi i spolu, posebno podatke o energetsom siromaštvu, te promiču uključivanje rodno osviještene politike u sve politike povezane s energetske siromaštvom.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU da:

47. pri ocjenjivanju provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost posebnu pozornost posveti načinu na koji su ciljevi rodne ravnopravnosti i jednakih mogućnosti za sve te uključivanje tih ciljeva uzeti u obzir u nacionalnim planovima za oporavak i otpornost i njihovoj provedbi.

Referentni dokumenti

1. Međuinstitucijski dokumenti EU-a

Europski stup socijalnih prava

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_hr.pdf

2. Zakonodavstvo EU-a

Direktiva Vijeća 2000/43/EZ od 29. lipnja 2000. o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (*SL L 180, 19.7.2000., str. 22–26.*)

Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (*SL L 303, 21.12.2004., str. 16–22.*)

Direktiva Vijeća 2001/55/EZ od 20. srpnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučaju masovnog priljeva raseljenih osoba te o mjerama za promicanje uravnoteženih napora država članica pri prihvatu i snošenju posljedica prihvata tih osoba (*SL L 212, 7.8.2001., str. 12–23.*)

Direktiva Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (*SL L 373, 21.12.2004., str. 37–43.*)

Direktiva 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (preinaka) (*SL L 204, 26.7.2006., str. 23–36*)

Direktiva (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU (*SL L 188, 12.7.2019., str. 79–93*)

Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (*SL L 57, 18.2.2021., str. 17–75.*)

3. Vijeće

Rezolucija Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali unutar Vijeća, o okviru za europsku suradnju u području mladih: strategija Europske unije za mlade za razdoblje 2019.–2027. (*SL C 456, 18.12.2018., str. 1–22.*)

Preporuka Vijeća od 30. listopada 2020. o lakšem prelasku u svijet rada – jačanje Garancije za mlade te o zamjeni Preporuke Vijeća od 22. travnja 2013. o uspostavi Garancije za mlade (*SL C 372, 4.11.2020., str. 1–9.*)

Preporuka Vijeća od 10. ožujka 2014. o kvalitativnom okviru za pripravništvo (*SL C 88, 27.3.1024, str. 1–4.*)

Preporuka Vijeća o uspostavi europskog jamstva za djecu (*SL L 223, 14.6.2021., str. 14–23.*)

Preporuka Vijeća o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatskoj neutralnosti (*SL C 243, 27.6.2022, str. 35–51.*)

Svi zaključci Vijeća o rodnoj ravnopravnosti i drugim relevantnim temama, osobito oni navedeni u nastavku:

- zaključci Vijeća naslovljeni „Prijelaz na uključivije sustave tržišta rada” (7017/15)
- zaključci Vijeća naslovljeni „Unapređenje vještina žena i muškaraca na tržištu rada EU-a” (6889/17)
- zaključci Vijeća naslovljeni „Pojačane mjere za smanjenje horizontalne rodne segregacije u obrazovanju i zapošljavanju” (15468/17)
- zaključci Vijeća naslovljeni „Uklanjanje rodnih razlika u plaćama: ključne politike i mjere” (10349/19)
- zaključci Vijeća naslovljeni „Ekonomija dobrobiti” (13432/19)
- zaključci Vijeća naslovljeni „Rodno ravnopravna gospodarstva u EU-u: daljnji koraci: pregled stanja nakon 25 godina provedbe Pekinške platforme za djelovanje” (14938/19)
- zaključci Vijeća naslovljeni „Borba protiv rodne razlike u plaćama: vrednovanje i raspodjela plaćenog rada i neplaćenog pružanja skrbi” (13584/20)
- zaključci Vijeća o radu na daljinu (9747/21)
- zaključci Vijeća o socioekonomskom učinku bolesti COVID-19 na rodnu ravnopravnost (8884/21)
- zaključci Vijeća o utjecaju umjetne inteligencije na rodnu ravnopravnost na tržištu rada (14750/21)

4. **Europsko vijeće**

Izjava iz Porta koju su 8. svibnja 2021. potpisali šefovi država i vlada

<https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

5. **Trio predsjedništava**

Izjava trija predsjedništava o rodnoj ravnopravnosti koju su potpisali Francuska, Češka Republika i Švedska (siječanj 2022.)

6. **Europska komisija**

Strategija EU-a za suzbijanje trgovine ljudima (8090/21)

Europska strategija za skrb (COM(2022) 440 final)

Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću: Izvješće o preispitivanju provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost (COM(2022) 383 final), Akcijski plan za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021.–2027. (COM(2020) 758 final)

2022 Report on gender equality in the EU (Izvješće o rodnoj ravnopravnosti u EU-u za 2022.) (7006/1/22 REV 1)

Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025. 6678/20 (referentna oznaka Komisije: COM(2020) 152 final)

Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava (6649/21 + ADD 1 + ADD 2)

Energy Poverty in the EU (Energetsko siromaštvo u EU-u)

https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-consumer-rights/energy-poverty_en

Women in the digital age (Žene u digitalnom dobu), 2018.

Žene u digitalnom dobu – Ured za publikacije EU-a (europa.eu)

7. **Europski parlament**

Rezolucija Europskog parlamenta od 7. travnja 2022. o zaštiti koju EU pruža djeci i mladima koji bježe od rata protiv Ukrajine (2022/2618(RSP))

Rezolucija Europskog parlamenta od 17. veljače 2022. o osnaživanju mladih u Europi: zapošljavanje nakon pandemije i socijalni oporavak ([2021/2952\(RSP\)](#))

Rezolucija Europskog parlamenta od 21. siječnja 2021. o pristupu pristojnim i cjenovno pristupačnim mogućnostima stanovanja za sve ([2019/2187\(INI\)](#))

Gender Perspective on Access to Energy in the EU (Rodna perspektiva pristupa energiji u EU-u): studija za Odbor FEMM

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU\(2017\)596816_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU(2017)596816_EN.pdf)

Women, Gender Equality and the Energy Transition in the EU (Žene, rodna ravnopravnost i energetska tranzicija u EU-u): studija koju je zatražio Odbor FEMM

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608867/IPOL_STU\(2019\)608867_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608867/IPOL_STU(2019)608867_EN.pdf)

8. **Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE)**

Gender Equality and the Socio-Economic Impact of the COVID-19 crisis (Rodna ravnopravnost i socioekonomski učinak bolesti COVID-19) (26. svibnja 2021.)

<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-and-socio-economic-impact-covid-19-pandemic>

Gender and energy (Rod i energetika)

<https://eige.europa.eu/publications/gender-and-energy>

Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic (Mladi žene i muškarci nakon pandemije bolesti COVID-19), sažetak politike (4. listopada 2022.)

<https://eige.europa.eu/publications/young-women-and-men-aftermath-covid-19-pandemic>

Poverty gender and lone parents in the EU (Siromaštvo, spol i samohrani roditelji u EU-u)

<https://eige.europa.eu/publications/poverty-gender-and-lone-parents-eu>

9. Europski gospodarski i socijalni odbor

Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO) o rodnoj ravnopravnosti (SOC/731-EESC-2022)

„Rad na daljinu i rodna ravnopravnost – uvjeti čiji je cilj da rad na daljinu ne pogorša nejednaku raspodjelu neplaćene skrbi i rada u kućanstvu između žena i muškaraca te da bude pokretač promicanja rodne ravnopravnosti.” (SOC/662-EESC-2020.)

„Hibridna konferencija o cjenovno pristupačnom i dostojanstvenom stanovanju u EU-u, 6. siječnja 2022.”

https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/en_conclusions_affordable_and_decent_housing_in_the_eu.pdf

10. Eurofound

Eurofound (2021.), Utjecaj bolesti COVID-19 na mlade u EU-u, Ured za publikacije Europske unije, Luksemburg.

11. Eurostat

One in five people in the EU at risk of poverty or social exclusion (Svaka peta osoba u EU-u izložena je riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti)

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20211015-1>

Material and social deprivation rate by age and sex (Stopa materijalne i socijalne oskudice prema dobi i spolu)

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdsd07&lang=en

Rents up by 17%, house prices by 45% since 2010 (Od 2010. najamnine porasle za 17 %, a cijene stambenih nekretnina za 45 %)

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220708-1>

Living conditions in Europe - poverty and social exclusion (Životni uvjeti u Europi – siromaštvo i socijalna isključenost)

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_poverty_and_social_exclusion#Key_findings

12. Svjetska banka

Global Growth to Slow through 2023, Adding to Risk of 'Hard Landing' in Developing Economies (Globalni rast usporavat će se cijele 2023. što pojačava rizik od naglog pada rasta u gospodarstvima u razvoju) (Priopćenje za medije br. 2022/038/EFI)

13. Ujedinjeni narodi

Portal za operativne podatke / Stanje u pogledu izbjeglica iz Ukrajine

<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

UNHCR/Ukrajina: interno raseljene osobe

<https://www.unhcr.org/ua/en/internally-displaced-persons>

UNHCR / Izvanredno stanje u Ukrajini

<https://www.unrefugees.org/emergencies/ukraine/>

14. Međunarodna organizacija rada

Global Employment Trends for Youth 2022: Europe and Central Asia (Globalni trendovi u pogledu zaposlenosti mladih za 2022.: Europa i središnja Azija)

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/briefingnote/wcms_853326.pdf